



Perusterveydenhuollon avosairanhoidon vastaanoton asiakkaiden käyntisytyt vuonna 2020

Verenpainetauti, ylähengitystieinfektiot ja selkäsärky olivat edelleen yleisimmät käyntisytyt lääkärin vastaanotolla

PÄÄLÖYDÖKSET

- Diagnoosien ja käyntisyiden kirjauskattavuus ei ole noussut kahteen edelliseen vuoteen nähden.
- Kuudessatoista terveyskeskuksessa kirjattiin diagnoosi alle 30 prosenttia lääkärin avosairanhoidon vastaanottokäynneistä.
- Lääkärin vastaanotolla käytiin yleisimmin verenpainetaudin, selkäsäryn ja akuutin ylähengitysinfektion vuoksi.
- Saira- ja terveydenhoitajan vastaanotolle eniten käyntejä tehtiin terveyden ylläpitoon/sairauden ennaltaehkäisyyn liittyvissä asioissa.

Avosairanhoidon lääkärin vastaanotolle tehtiin 4,9 miljoonaa käyntiä vuonna 2020. Verenpainetauti, selkäsärky ja ylähengitysteiden akuutit infektiot olivat vuoden 2019 tavoin yleisimmin kirjatut diagnoosit lääkäreiden vastaanottokäynneillä. Yksittäisistä kirjatusta diagnooseista kyynärvarren murtuma aiheutti edellisvuoden tavoin eniten käyntejä asiakasta kohti vuonna 2020, keskimäärin 1,6.

Sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan avosairanhoidon vastaanottokäyntejä oli 4,3 miljoonaa vuonna 2020. Terveyden ylläpito/sairauden ennaltaehkäisy oli yleisin käyntisyty (ICPC-2-käyntisytyluokitus) hoitajan vastaanotolla. Tähän käyntisytyluokkaan kuuluvat esimerkiksi rokotuskäynnit. Lisätietoja perusterveydenhuollon käynneistä löytyy niihin keskittyvästä tilastoraportista¹.

Noin 11 prosentissa terveyskeskuksista diagnoosien kirjauskattavuus oli alle 30 prosenttia avosairanhoidon lääkärin vastaanottokäynneillä vuonna 2020 (ICPC-2- tai ICD-10-kirjaus). Näiden terveyskeskusten alueen väestö kattoi vajaa kolme prosenttia koko maan väestöstä. Vajaassa viidenneksessä terveyskeskuksista (19 %) lääkäri oli kirjannut diagnoosin yli 85 prosentissa käynneistä.

Lääkärin vastaanotolla diagnoosi (ICD-10 -luokitus) oli kirjattu noin 66 prosentissa käynneistä (65 % vuonna 2019). Hoitajan vastaanottokäynneissä käyntisyty (ICPC-2 -luokitus) oli kirjattu 59 prosentissa käynneistä (63 % vuonna 2019).

Kuvio 1. Lääkärin avosairanhoidon vastaanotolla yleisimmät diagnoosit (ICD-10) vuonna 2020, asiakkaiden ja käyntien lkm



Nora Hauhio

etunimi.sukunimi@thl.fi

Tuuli Puroharju

etunimi.sukunimi@thl.fi

Kaisa Mölläri

etunimi.sukunimi@thl.fi

¹ Perusterveydenhuollon ja suun terveydenhuollon avohoitokäynnit 2020. Tilastoraportti 11/2020. THL

Tämän vuoden tilastossa huomioitavaa:

Tietokantaraportit

Perusterveydenhuollon avohoidon käyntisyistä on saatavilla kuukausittain päivittyvät tietokantaraportteilla, tiivisteillä ja kuutioilla. **Tiivisteillä** tarkoitetaan valmiiksi tehtyä koostetta aihealueen keskeisistä tiedoista. **Kuutiot** mahdollistavat tietojen monipuolisemman tarkastelun. Lisätietoja perusterveydenhuollon käyntisyistä on saatavilla kuutioreportteilla:

- [Perusterveydenhuollon avohoidon ICD-10-käyntisytyt](#)
- [Perusterveydenhuollon avohoidon ICPC2-käyntisytyt](#)
- [Perusterveydenhuollon avohoidon ICD-10-käyntisytyt](#) (sisältää etäasioinnit)
- [Perusterveydenhuollon avohoidon ICPC2-käyntisytyt](#) (sisältää etäasioinnit)

COVID-19-epidemia: Vuonna 2020 terveydenhuoltoa kuormitti COVID-19-epidemia.

COVID-19-virusinfektio (ICD10: U07.1) kirjattiin diagnoosiksi noin 3 000 avosairaanhoidon lääkärin vastaanottokäynnillä, ja COVID-19-epäily (ICD10: U07.2) kirjattiin diagnoosiksi yli 10 800 avosairaanhoidon vastaanottokäynnillä vuonna 2020.

Lisätietoja käyntien lukumääristä COVID-19-virusinfektion ja muiden influenssan kaltaisten tautien vuoksi on saatavilla Avohilmon [pikaraportilla](#) ja ajankohtaista tietoa COVID-19-epidemiasta [THL:n verkkosivuilla](#).

Diagnoosit avosairaanhoidon lääkäreiden vastaanottokäynneillä

Vuonna 2020 lääkärin avosairaanhoidon vastaanotolla yleisimpiä ICD-10-luokituksen mukaisia diagnooseja olivat verenpainetauti, ylähengitysteiden akuutit infektiot ja selkäsärky (kuvio 1; [Perusterveydenhuollon avohoidon ICD-10-käyntisytyt-kuutio](#).)

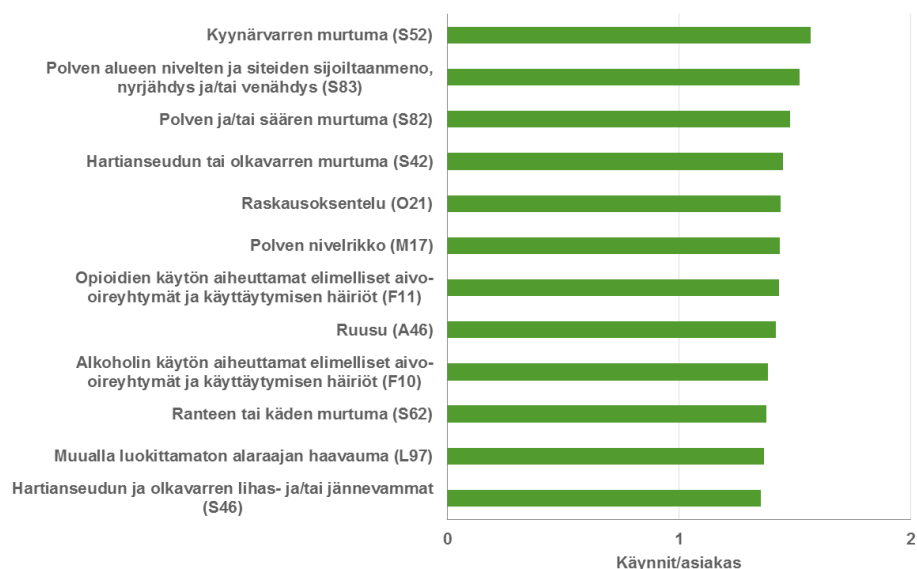
Tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudossairauksien diagnoosiryhmä oli lääkärin avosairaanhoidon vastaanottokäynneillä eniten kirjattu ICD-10-tautiluokituksen mukainen pääryhmä vuonna 2020. Toiseksi eniten ICD-10-luokituksen mukaan kirjattuja käyntejä syytä oli pääryhmässä Muualla luokitamattomat oireet, sairaudenmerkit sekä poikkeavat kliiniset ja laboratoriolöydökset, joka sisältää esimerkiksi diagnoosit yskä(R05), huonovointisuus ja väsymys (R53) ja närästys (R12). (Kuvio 2; [Perusterveydenhuollon avohoidon ICD-10-käyntisytyt-kuutio](#).)

Kuvio 2. Lääkärin avosairaanhoidon vastaanoton diagnoosit (ICD-10) pääryhmittäin vuonna 2020, käyntien lkm



Asiakasta kohti suhteutettuna eniten käyntejä tehtiin kyynärvarren murtuman vuoksi, minkä vuoksi lääkärin vastaanotolla käytiin keskimäärin 1,6 kertaa vuonna 2020. Keskimääräistä useamman vastaanottokäynnin vaati myös polven nivelten ja siteiden sijoiltaanmeno, polven ja/tai säären murtuma ja hartianseudun tai olkavarren murtuma. Tarkastelun ulkopuolelle jätettiin diagnoosit, jotka koskivat alle 1 000 henkilöä vuonna 2020. (Kuvio 3; [Perusterveydenhuollon avohoidon ICD-10-käyntisyys-kuutio.](#))

Kuvio 3. Lääkärin avosairaanhoidon käyntejä asiakasta kohti saman diagnoosin (ICD-10)vuoksi vuonna 2020



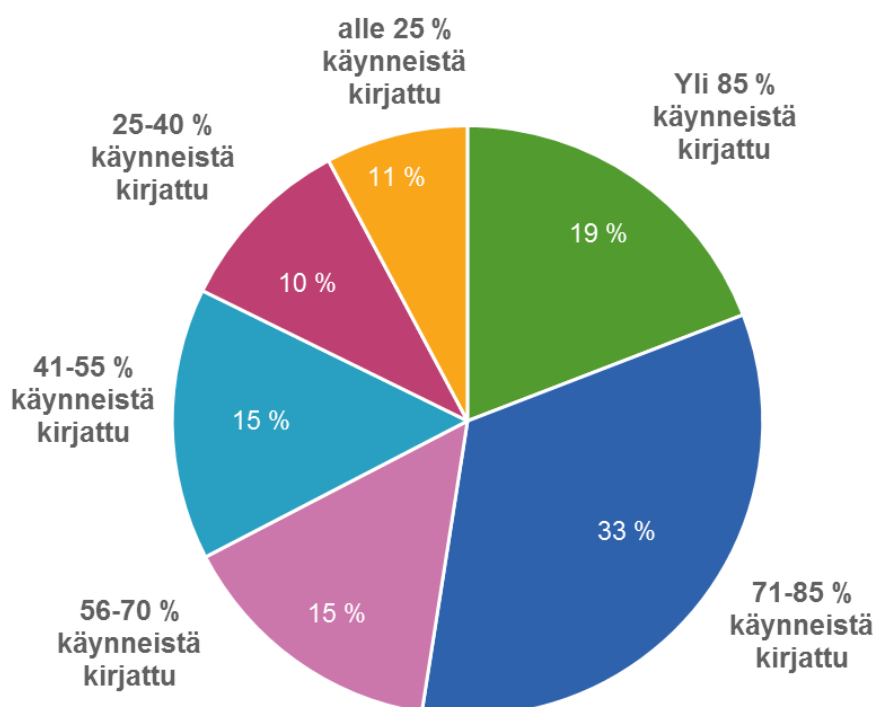
Kirjaamiskattavuus

Avosairaanhoidossa kirjataan asiakkaiden diagnooseja ja käyntisyytä sekä ICD-10-tautiluokitusta että ICPC-2-käyntisyyluokitusta käyttäen. Vuonna 2020 yhteensä 71 prosentissa avosairaanhoidon lääkärin vastaanottokäynneistä oli kirjattu diagnoosi tai käyntisyys.

Suurimmassa osassa terveyskeskuksista lääkärit kirjaavat asiakkaiden käyntien syyt ICD-10-luokituksella. ICD-10-luokituksen mukainen avosairaanhoidon lääkärin vastaanoton diagnoosi oli kirjattu 65,9 prosentissa käynneistä. ICPC-2-luokituksen mukainen käyntisyys oli kirjattu noin 6,5 prosentissa käynneistä. Pääsääntöisesti ICPC-2-luokitusta käyttävissä terveyskeskuksissa Espoossa ja Salossa käyntisyys (ICPC-2) oli kirjattu yli 85 prosentissa avosairaanhoidon lääkärikäynneistä.

Noin 53 prosentissa terveyskeskuksista diagnoosi (ICD-10 tai ICPC-2) kirjattiin yli 70 prosentissa lääkärin avosairaanhoidon vastaanottokäyntejä. Kolmasosassa terveyskeskuksista (29 prosenttia) diagnoosi kirjattiin vain alle puolessa käynneistä. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Diagnoosien kirjausaste lääkärin avosairaanhoidon vastaanottokäynnillä vuonna 2020, terveyskeskusten osuus (prosenttia)

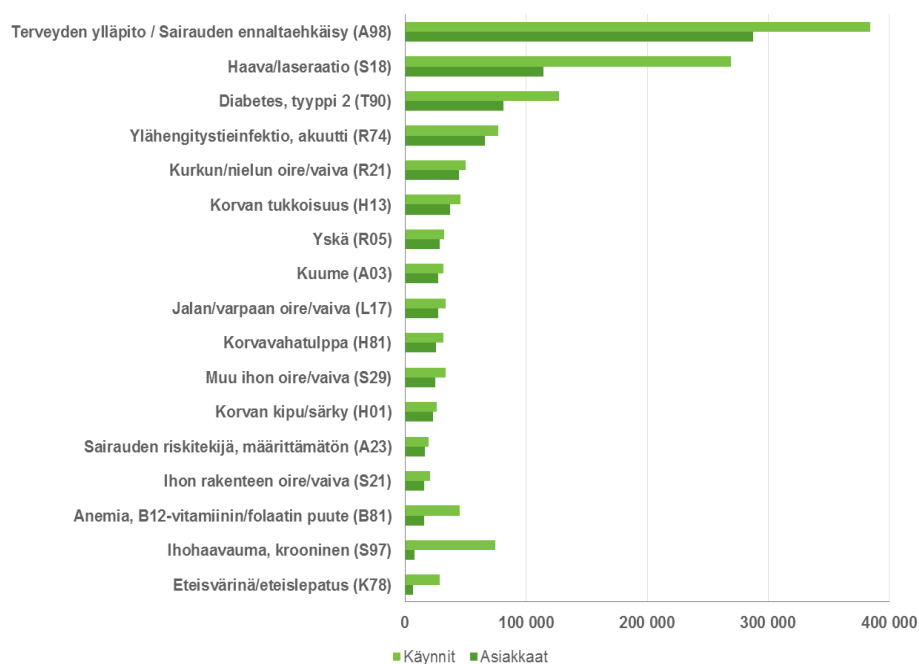


Käyntisyys sairaanhoitajien- ja terveydenhoitajien avosairaanhoidon vastaanottokäynneillä

Sairaanhoitajien- ja terveydenhoitajien avosairaanhoidon vastaanotoilla käytiin ICPC-2-luokituksen mukaan eniten terveyden ylläpidon/sairauden ennaltaehkäisyn vuoksi. Tähän käyntisyyluokkaan sisältyvät esimerkiksi aikuisten terveystarkastukset sekä rokotuskäynnit. Lisäksi erilaiset haavat, tyypin 2 diabetes sekä akuutit ylähengitystien infektiot aiheuttivat usein käyntejä hoitajien vastaanotoille. Erilaisilla haavoilla tarkoitetaan pitkäaikaisia haavoja (esim. säarihaavat) tai esimerkiksi ompeleiden/hakasten poistoa leikkaus- tai muulta haavalta. (Kuvio 5; [Perusterveydenhuollon avohoidon ICPC2-käyntisyys kuutio.](#))

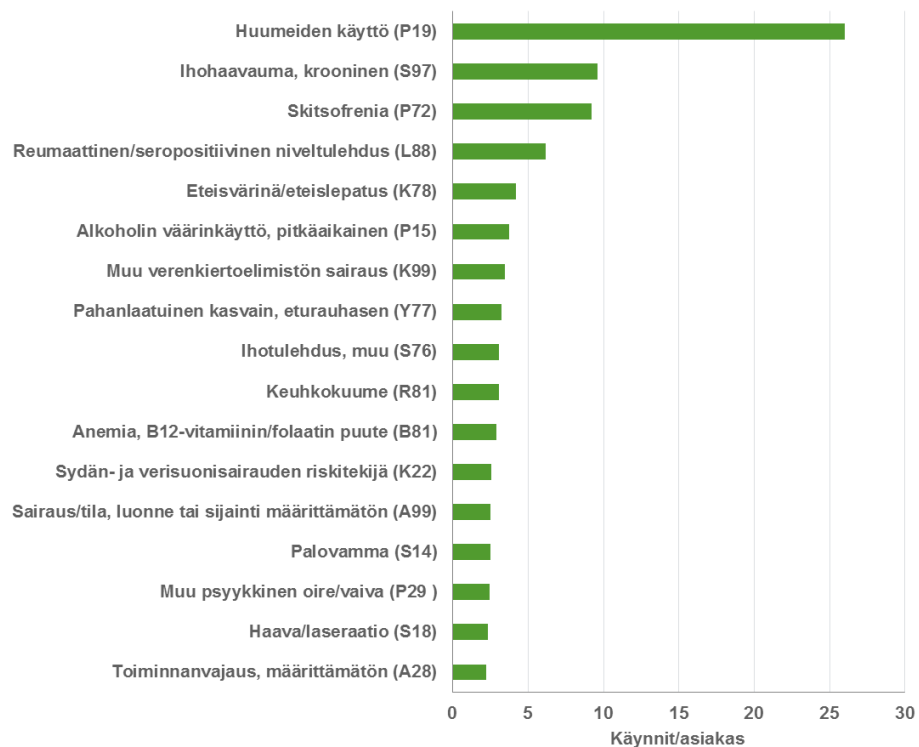
Vuonna 2020 sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat kirjasivat ICPC-2-luokituksen mukaisesti 58,7 prosenttia avosairaanhoidon vastaanottokäynneistä. Vastaavasti sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat kirjasivat ICD-10-käyntisyyn 7,9 prosentissa käynneistä.

Kuvio 5. Sairaanhoidajan ja terveydenhoitajan avosairaanhoidon vastaanoton yleisimmät käyntisyys (ICPC-2) vuonna 2020, asiakkaiden ja käyntien lkm



Asiakasta kohti suhteutettuna, keskimääräisesti eniten käyntejä sairaanhoitajien ja terveydenhoitajien avosairaanhoidon vastaanotolla tehtiin käyntisyillä P19 Huumeiden käyttö (ICPC-2). Huumeiden käytön vuoksi tehtiin keskimäärin 26 käyntiä asiakasta kohti, ja se oli merkitty käyntisyiksi 1 052 asiakkaalle. Käyntimäärä on laskenut vuoteen 2019 nähden, jolloin huumeiden käytön vuoksi hoitajan vastaanotolle tehtiin keskimäärin 33 käyntiä asiakasta kohti. Tietoa COVID-19 epidemian aikaisista muutoksista päihdepalveluissa, mukaan lukien päihdehuollon avohoito, on koottu THL:n [verkkosivuille](#). Seuraavaksi eniten käyntejä, keskimäärin 10 käyntiä asiakasta kohti, tehtiin pitkäaikaisten ihoaavaumien vuoksi. Käyntisyys oli merkitty 7 764 asiakkaalle vuonna 2020. Tarkastelun ulkopuolelle jätettiin diagnoosit, jotka koskivat alle 1 000 henkilöä vuonna 2020. (Kuvio 6; [Perusterveydenhuollon avohoidon ICPC2-käyntisyys kuutio.](#))

Kuvio 6. Sairaanhoidajan ja terveydenhoitajan avosairaanhoidon käyntejä asiakasta kohti saman käyntisyyn vuoksi (ICPC-2) vuonna 2020



Käsitteet ja määritelmät

Asiakas: Asiakas on perusterveydenhuollon avosairaanhoidon palveluja käyttävä tai palvelun kohteena oleva henkilö.

Avosairaanhoido: Asiakkaan terveysongelman tai sairauden hoitoa varten annettavat päivystysluonteiset tai ennalta sovitut palvelut. Huom. Ennalta sovittua avosairaanhoidoa on esimerkiksi pitkäaikaissairauksien (diabetes, astma, verenpainesairaudet, reumatoidit, dementia jne.) seuranta.

Diagnoosi: Diagnoosi ilmaisee lääketieteellisesti määritetyn taudin. Sillä tarkoitetaan taudin olemassaolon ja laadun määrittävää taudin kuvausta. Lääkärit kirjaavat aina diagnoosin, eivät tietoa käyntisyystä. Diagnoosit kirjataan perusterveydenhuollossa ICD- tai ICPC-luokituksella. Suosituksena perusterveydenhuollossakin on, että lääkärit käyttävät ICD-luokitusta.

Kuntaliitto – ICPC-2 Perusterveydenhuollon luokitus: ICPC-2 on perusterveydenhuollossa kansainvälisesti laajimmalle levinnyt asiakkaan hoitoon hakeutumisen syitä ja terveysongelmia kuvaava koodisto.

Käyntisytyt: Käyntisytytieto ilmaisee muun kuin lääkärin näkemyksen vastaanottokäynnillä käsitellystä ja/tai hoidetusta oireesta, vaivasta tai sairaudesta. Lääkärit eivät kirjaa tietoa käyntisyystä vaan diagnoosin.

Käyntisytytieto kirjataan joko ICPC-luokituksella tai vaihtoehtoisesti ICD-luokituksella, jos käyntisytyt perustuu lääkärin aiemmin tekemään diagnoosiin. Käyntisytyt tai diagnooseja voi olla yksi tai useampia².

THL - Tautiluokitus ICD-10: Sosiaali- ja terveysministeriö on määrännyt WHO:n ICD-10-tautiluokituksen ICD-10-luokituksen käytön pakolliseksi tautien ja kuolinsyiden merkitsemisessä asiakasta koskeviin asiakirjoihin (STM määräyskokoelma 1995:81). Saman määräyksen mukaan THL julkaisee ja päivittää Tautiluokituksen suomalaista versiota, antaa asiasta tarkempia ohjeita ja järjestää asiaan kuuluvaa koulutusta. THL on osaltaan määrännyt ICD-10-luokituksen käytettäväksi Hoitoilmoitusrekisterissä.²

Vastaanottokäynnit / Etäasiointi

Vastaanottokäynnillä tarkoitetaan asiakkaan fyysistä käyntiä ammattihenkilön vastaanotolla, joita edelleen valtaosa avosairaanhoidon käynneistä oli vuonna 2020. Etäasioinnilla tarkoitetaan reaaliaikaisen etäyhteyden välityksellä, kuten puhelimitse, videoteitse tai chatin kautta tapahtuvaa käyntiä. Etäasiointeja ei tarkastella tässä tilastoraportissa.

thl.fi/tilastot/kayntisytyt/pt



Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
thl.fi | @THLorg

ISSN 1798-0887

THL – Tilastoraportti 12/2021

² [Potilastiedon rakenteisen kirjaamisen opas, osa 1. Versio 2018](#). Toim: Taina Jokinen, Heikki Virkkunen. THL

Laatuseloste

Perusterveydenhuollon avohoito

Tilastotietojen relevanssi

Perusterveydenhuollon avohoidon tilasto sisältää tietoja perusterveydenhuollon toiminnasta Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) ylläpitämän Hoitoilmoitusrekisterin (Hilmo) tietojen pohjalta. Tilasto sisältää tietoja palvelun tuottajasta, asiakkaiden palvelujen käytöstä, hoidon saatavuudesta, asiakkaiden terveysongelmista, epidemioiden leviämisestä, asiakkaan/potilaan kotikunnasta ja sukupuolesta, iästä, palvelumuodosta ja yhteystavoista, käyntisyistä, toimenpiteistä ja jatkohoidosta, lääkityksestä ja rokotuksista sekä lasta odottavien naisten sekä lasten ja nuorten terveyden edistämiseksi tehdyistä tarkastuksista ([Hilmo-opas](#)).

Tilasto on tarkoitettu toiminnan seurannan, arvioinnin, valvonnan ja ohjauksen tueksi terveydenhuollon ammattihenkilöille, hallintoviranomaisille, suunnittelijoille ja tutkijoille, jotka tarvitsevat ajantasaista tietoa terveyskeskusten palvelutuotannosta Suomessa. Tilaston pohjana olevan hoitoilmoitusrekisterin tietosisältöä ja tiedonkeruuta sekä raportointia kehitetään yhteistyössä tiedontuottajien ja käyttäjien kanssa.

Tilaston tietojen keruu perustuu lakiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta (668/2008) sekä lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä (159/2007).

Menetelmäkuvaus

Perusterveydenhuollon hoitoilmoitusrekisteriin (Avohilmo) kootaan tietoja perusterveydenhuollon avohoitokäynneistä. Avohilmo-rekisteri on yksi kolmesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) hoitoilmoitusrekisteristä, kaksi muuta ovat: sosiaalihuollon hoitoilmoitusrekisteri ja terveydenhuollon hoitoilmoitusrekisteri.

Hoitoilmoitusjärjestelmä muodostaa huomattavan laajan sosiaali- ja terveydenhuollon tietovarannon: Avohilmo -rekisteriin tallentui vuonna 2020 noin 83 miljoonan tapahtuman tiedot. Vuosittain terveydenhuollon hoitoilmoitusrekisteriin tallentuu vajaan miljoonan hoitojakson ja noin 8 miljoonan käynnin tiedot ja sosiaalihuollon hoitoilmoitusrekisteriin noin 280 000 hoitojakson tiedot. Kunkin rekisterin tiedoista laaditaan omat erilliset tilastonsa. Perusterveydenhuollon tilasto perustuu Avohilmo-rekisteriin saatuihin tietoihin, jotka poimitaan automaattisesti potilastietojärjestelmistä suoraan ammattilaisten tekemistä kirjauksista asiakkaiden tietoihin (Hilmo-tiedot), ja jotka siirtyvät THL:ään ajantasaisesti vuorokausittain.

Tilastossa käytetyt luokitukset sekä tiedonkeruun ohjeet on kuvattu avohoidon Hilmo-oppaassa sekä [THL:n verkkosivuilla](#). Keskeiset käsitteet ja määritelmät kuvataan erikseen tilastoraportin tekstiosassa.

Tietojen kattavuus

Ajantasaisin tieto perusterveydenhuollon osalta on saatavilla THL:n verkkosivuilla tietokantaraportteilta ([tietokantaraportit](#)). Tilastoraportissa esitetään poiminta-ajankohtien mukainen tieto. Tämä tilastoraportti perustuu 25.3.2021 mennessä THL:n hoitoilmoitusrekisterin (Hilmo) osarekisteriin Avohilmoon tulleisiin vuoden 2020 perusterveydenhuollon tietoihin. Taulukossa 1 on esitetty terveyskeskukset, joiden tietojen arvioidaan olevan puutteellisia. Käyntimäärät sisältävät kaikki perusterveydenhuollon avohoidon käynnit. Terveyskeskusten, joiden tiedoissa arvioidaan olevan puutteita, alueiden väestö kattaa noin 2,8 prosenttia koko maan väestöstä (Vantaa mukaan lukien 7,0 %).

Taulukko 1. Terveyskeskukset, joiden perusterveydenhuollon tietojen arvioidaan olevan puutteellisia vuoden 2020 osalta (tilanne 25.3.2021)

Palveluntuottaja	Käyntien lukumäärä vuonna 2019	Käyntien lukumäärä vuonna 2020	Käyntimäärän muutos vuodesta 2019 vuoteen 2020 (%)	Vuoden 2019 käyntimäärän erotus vuoden 2020 käyntimäärästä (lkm)
Kirkkonummen kunta (90249)	316 586	129 660	-59	-186 926
Lohjan kaupunki (90325)	586 163	333 668	-43	-252 495
Perusturvakuntayhtymä Karviainen/terveydenhuolto (90738)	423 972	248 939	-41	-175 033
Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystalot, Sastamalan kaupunki (90756)	551 316	338 156	-39	-213 160
Terveystalo Kuntaturva Oy/ Puolanka (66260)	91 171	47 257	-48	-43 914

Lähde: Avohilmo-aineisto 25.3.2021

Vantaan kaupungin tiedot eivät ole vuoden 2019 Apotin käyttöönoton jälkeen saavuttaneet vuoden 2018 käyntimäärien tasoa. Vuonna 2020 käyntimäärät olivat 40 prosenttia pienemmät verrattuna vuoden 2018 tietoihin.

Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Tilaston perusjoukko muodostuu kaikista niistä henkilöistä, jotka ovat käyneet perusterveydenhuollon avosairaanhoidon vastaanotolla vuoden aikana. Perusterveydenhuollon järjestämisestä vastaava kunta on vastuussa myös tietojen toimittamisesta THL:ään silloin, kun palvelu ostetaan esimerkiksi yksityiseltä palveluntuottajalta.

Tietojen oikeellisuus on riippuvainen tiedonantajien toimittamien tietojen laadusta ja oikeellisuudesta. Tiedot toimitetaan THL:ään sähköisesti kerran vuorokaudessa tapahtuvalla automaattisella poiminnalla potilastietojärjestelmistä.

Tietojen laatua seurataan THL:ssä ja tietojen tuottajien toimesta Avohilmon pikaraportilta [Käynnit viikoittain ja kuukausittain](#), joka päivittyy päivittäin. Pikaraporteilta seurataan tiedonkeruun kattavuutta ja laatua palveluntuottajittain ja palvelumuodoittain sekä käyntisyiden ([Käyntisyys ja niiden kirjausasteet kuukausittain](#)) ja toimenpiteiden ([Toimenpiteet ja niiden kirjausasteet kuukausittain](#)) kirjaamiskattavuutta sekä ajankohtaista influenssan ja muiden virustautien raportointia ([Akuutti hengitystieinfektio \(influenssa ja muut virukset\)](#)).

THL:stä ollaan yhteydessä tiedonantajiin ja tietojärjestelmätoimittajiin ja pyydetään tietojen korjaamista, mikäli laadussa havaitaan puutteita. Tietojen korjaaminen tapahtuu aina tiedon tuottajan toimesta. Tarvittaessa Avohilmo-rekisteriin vastaanotetaan päivittyneitä/korjattuja aineistoja viimeisen vuoden ajalta. Vuoden 2020 aikana Avohilmo-tietojen kattavuutta on tarkistettu viikoittain potilastietojärjestelmäkohtaisesti. Puuttuvien tietojen korjaamiseksi on oltu yhteydessä tietojärjestelmätoimittajiin ja palveluntuottajiin.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Päivittäin päivittyvältä [Avohilmon pikaraportilta](#) on saatavilla tietoja perusterveydenhuollon avohoidon tapahtumista, käyntisyistä, toimenpiteistä, influenssaseurannasta ja lääkityksistä. Tiedot perusterveydenhuollon avohoidon käynneistä on saatavilla [tietokantaportteilta](#).

Kuukausittain päivittyvät [tietokantaraportit](#), eli tiivisteet ja kuutiot, mahdollistavat käyttäjän omat valinnat ja tiedonhaun rekisteriaineistosta. Tiivisteillä tarkoitetaan valmiiksi tehtyä koostetta aihealueen keskeisistä tiedoista. Kuutiot mahdollistavat tietojen monipuolisemman tarkastelun. Perusterveydenhuollon avohoidon käyntitietoja voi tarkastella vuodesta 2015 alkaen alue-, palveluntuottaja- ja asiakasnäkökulmasta.

Perusterveydenhuollon hoitopääsyn tiedot ovat saatavilla kuukausittain päivittyviltä [tietokantaraportteilta](#), kuutioista ja tiivisteiltä. Hoitopääsytiedoista on myös saatavilla kaksi kertaa vuodessa päivittyvät [tilastoraportit](#).

Perusterveydenhuollon avohoidon käyntisyistä ja toimenpiteistä on saatavilla kuukausittain päivittyvät [tietokantaraportit](#) sekä [tilastoraportti käyntisyistä](#).

Terveystarkastuksista äitiys- ja lastenneuvolassa sekä opiskeluhuollossa on saatavilla kerran vuodessa julkaistavat [tietokantaraportit](#) sekä [tilastoraportti](#).

Kotihoidosta on julkaistu kerran kuukaudessa päivittyvät [tietokantaraportit](#) ja kerran vuodessa ilmestyvä [tilastoraportti](#). Nämä korvaavat aiemman kotihoidon laskennan raportoinnin.

Lasten ja nuorten ylipainosta ja lihavuudesta julkaistaan kerran vuodessa [tilastoraportti](#).

Tilasto- ja indikaattoripankki [Sotkanetistä](#) vuosittain päivittyviä tietoja on mahdollista tarkastella kunta, maakunta ja koko maan tasolla väestöön suhteutettuna ja absoluuttisina lukuina. Lisäksi tiedot julkaistaan [THL:n Tietoiikkunassa](#).

Laajemmin aihekohtaisilla tilastoraporteilla raportoidaan vuosittain perusterveydenhuollon avohoidon käyntitietoja eri ammattiryhmissä ja palvelumuodoissa, käyntien syitä avohoidon käynneillä sekä terveyskeskuksien vuodeosastojen tietoja potilaista, hoitopäivistä ja -jaksoista. Tilastoraporttien tarkempi julkaisuakataulu ilmenee [THL:n julkaisukalenterista](#).

Jokaisen tilastoraportin yhteydessä esitetään laatuseloste, jossa kuvataan tarkemmin tilastoraportin tietosisältöä.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Poisto-/hoitoilmoitusjärjestelmä on ollut käytössä Suomen terveydenhuoltolaitoksissa vuodesta 1967 lähtien. Poistoilmoitus (hoidon päättämislmoitus) muuttui hoitoilmoitukseksi vuoden 1994 alusta. Järjestelmä on alun perin kattanut ainoastaan erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon laitoshoidon.

Perusterveydenhuollon avohoidon käyntitiedot (Avohilmo) tulivat osaksi hoitoilmoitusjärjestelmän tiedonkeruuta vuonna 2011. Avohilmo-tiedonkeruu korvasi vuonna 2002 aloitetun niin kutsutun Notitia-tiedonkeruun ja samalla tiedonkeruu muuttui sähköisellä tiedonsiirrolla suoraan potilastietojärjestelmästä tapahtuvaksi.

Vuoden 2020 tiedonkeruun ohjeistus on julkaistu yhtenäisessä [Hilmo-oppaassa](#), jossa yhtenäistettiin käytettyjä luokituksia.

Tietojen saatavuus ja selkeys

Perusterveydenhuollon tilastosta julkaistaan vuonna 2021 tilastoraportti vuoden 2020 perusterveydenhuollon avosairaanhoidon vastaanottokäyntien käyntisyistä. Tilastoraportti julkaistaan vuosittain [THL:n verkkosivuilla](#). Tilaston tiedot ovat saatavilla [tietokantaraporteilta](#) ja [Sotkanet-indikaattoripankissa](#), [THL:n Tietoiikkunassa](#), Tilastollisessa vuosikirjassa ja kansainvälisissä tilastojulkaisuissa.

Hoitoilmoitusrekisterin yksilötason tiedot ovat salassa pidettäviä. Yksilötason tietojen luovuttaminen Hoitoilmoitusrekisteristä edellyttää aina tietojen luovutuksen oikeutuksen tarkistusta. Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomainen Findata voi myöntää tietoluvan salassa pidettävien tietojen toissijaiseen käyttöön ([Laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä](#) (Finlex)). Tietojen luovuttamisen ehdoista ja tutkimuslupien hakemisesta tietoja löytyy [THL:n verkkosivuilta](#).

Tässä tilastoraportissa julkaistaan asiakkaiden diagnoosit/käyntisyys ICD-10- ja ICPC-2 luokitusten mukaisesti lääkärin, sairaanhoitajan ja terveydenhoitajan avosairaanhoidon vastaanottokäynneillä vuonna 2020. Raporttiin on poimittu Avohilmo-rekisteristä kolmen merkin tarkkuudella ICD-10 -luokituksen mukaiset diagnoosit. ICPC-2-luokituksen mukaisista käyntisyistä on poimittu luokituksen alin taso.

Sairaanhoitajat ja terveydenhoitajat käyttävät yleisimmin käyntisyiden kirjaamisessa ICPC-2-luokitusta. Tilastoraportissa tarkastellaan erikseen lääkärin ja hoitajien avosairaanhoidon vastaanoton diagnoosi-/käyntisyyskirjauksia molempien luokitusten mukaan tehdyillä kirjauksilla.

Käynnillä voi olla yksi tai useampia diagnooseja/käyntisyitä. Yhden käynnin aikana terveydenhuollon ammattilainen voi ottaa kantaa useampaan asiakkaan ongelmaan. Raportointiin on otettu mukaan kaikki käynnillä kirjatut diagnoosit/käyntisytyt. Muut tiedot on poimittu Avohilmo-rekisteristä yhteystavalla käynti vastaanotolla, palvelumuodolla avosairaanhoidon ja ammattiryhmistä lääkärit sekä sairaanhoitaja että terveydenhoitaja vuodelta 2020. Kävijäryhmä -luokituksen mukaisia yhteisökäyntejä ei ole otettu mukaan tähän raportointiin.

Muiden palvelumuotojen ja ammattiryhmien asiakkaiden käyntien syitä on saatavissa THL:n verkkoraporteilla Avohilmon [tietokantaraporteilla](#): kuutioissa ja tiivisteissä.

Tilastovuonna 2020 perusterveydenhuollon avosairaanhoidon käyntisyiden tilastoraportin erityiskysymykset

Kaikkien terveyskeskusten avosairaanhoidon lääkärin fyysisten vastaanottokäyntien diagnoosien kirjausaste vuonna 2020 oli 65,9 prosenttia (64,8 % vuonna 2019) ICD-10- ja 6,5 prosenttia (8,1 % vuonna 2019) ICPC-2-luokituksella. Sairaanhoitajien ja terveydenhoitajien avosairaanhoidon vastaanottokäyntien käyntisyiden kirjausaste laski hieman vuoteen 2019 nähden, ja se oli ICD-10-luokituksella 7,9 prosenttia (8,0 % vuonna 2019) ICD-10- ja ICPC-2-luokituksella 58,8 prosenttia (63,2 % v. 2019). Lääkärin avosairaanhoidon vastaanotolla 11 terveyskeskuksessa (17 vuonna 2019) diagnoosi oli kirjattu harvemmin kuin joka neljännellä käynnillä (taulukko 2).

Yksityinen työterveyshuolto ja terveyskeskusten ostopalvelulla tuotettu avosairaanhoidon aloitti Avohilmo-tietojen tuottamisen keväällä 2020 Suomen Terveystalo Oy:stä ja Pihlajalinna Oy:stä. Mehiläinen Oy aloitti tietojen toimittamisen marraskuussa 2020.

Avosairaanhoidossa yksityisten palveluntuottajien käyntimäärä oli noin 1 611 500 käyntiä vuonna 2020 (vuonna 2019 noin 1 840 400 käyntiä).

Avohilmo-tietojen kattavuuteen ja laatuun on panostettu huomattavasti enemmän kuin aiempina vuosina. Tietojärjestelmien muutoksista johtuvia puutteita on saatu korjattua tilastovuoden aikana huomattavasti.

Avohilmo-tietoja on käytetty runsaasti perusterveydenhuollon tietojen seurantaan, kuten miten COVID-19-epidemia on vähentänyt tai lisännyt eri palveluiden käyttöä. Tästä esimerkkinä ovat viikoittaiset raportit Koronaepidemian vaikutuksista hyvinvointiin, palveluihin ja talouteen: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/ajankohtaista/koronan-vaikutukset-yhteiskuntaan-ja-palveluihin>.

Taulukko 2. Terveyskeskukset, joilla diagnoosien kirjausaste lääkärin avosairaanhoidon vastaanottokäynneillä oli alle 30 prosenttia vuonna 2020

Palveluntuottaja	Kirjausaste	Asiakkaat	Käynnit
90749 Peruspalvelukuntayhtymä Selänne/terveydenhuolto	29	7 840	20 610
90159 Huittisten kaupunki	28	3 374	5 826
90323 Limingan kunta	25	3 981	8 337
90718 Kemiönsaaren kunta / Kimitoön kommun	25	3 075	5 829
90171 Inarin kunta	25	4 815	11 318
90361 Korsholms kommun	23	7 137	12 565
90501 Sodankylän kunta	18	4 764	10 852
90222 Kaskisten kaupunki	17	616	1 379
90626 Sote kuntayhtymä/Perusturvaliikelaitos Saarikka	16	10 081	25 576
90603 Yliornion kunta	16	2 137	4 946
90135 Hailuodon kunta	11	500	1 490
90298 Kemijärven kaupunki	11	5 147	12 315
90699 Närpes hälsövärdcentral samkommun	11	5 100	11 664
90675 Malax-Korsnäs skn för folkhälsoarbetet	11	2 593	4 543
90357 Muhoksen kunta	10	4 338	9 977
90272 Kristiinankaupunki/Kristinestad stad	9	3 948	10 513

Lähde: Avohilmo-aineisto 25.3.2021

Kolmessa terveyskeskuksessa (Espoo, Salo, Eura) diagnoosit kirjattiin yli 80 prosenttisesti ICPC-2-luokituksella avosairaanhoidon lääkärin vastaanottokäynneillä (taulukko 3).

Taulukko 3. Terveyskeskukset, joissa lääkärin avosairaanhoidon vastaanottokäynneillä käytetty ICD-10-luokitusta diagnoosin kirjaamiseen vähintään puolessa käynneistä vuonna 2020

Palveluntuottaja	Kirjausaste	Asiakkaat	Käynnit	ICD-10 kirjattu	ICPC-2 kirjattu
90719 Salon kaupunki	94	23 988	52 523	5 026	8 429
90124 Espoon kaupunki	92	74 646	139 880	19 547	124 882
90125 Euran kunta	85	4 116	8 728	5 726	6 127
90236 Kempeleen kunta	92	6 928	14 839	6 427	7 485

Lähde: Avohilmo-aineisto 25.3.2021

Yli 85 prosenttisesti diagnoosit kirjattiin ICD-10-luokitusta käyttäen 21 terveyskeskuksessa (25 vuonna 2019) lääkärin avosairaanhoidon vastaanotoilla vuonna 2020 (taulukko 4).

Taulukko 4. Terveyskeskukset, joilla diagnoosien kirjausaste lääkärin vastaanottokäynneillä ICD-10-luokitusta käyttäen yli 80 prosenttia vuonna 2020

Palveluntuottaja	Kirjausaste ICD-10 luokitusta käyttäen	Asiakkaat	Käynnit
90237 Keravan kaupunki	98	13 837	29 309
90758 Siun sote – Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalujen ky /terveydenhuolto	98	47 446	83 727
60792 Terveystalo KuntaturvaOy/Rääkkylän sosiaali- ja terveystalut	97	1 309	3 566
90551 Tyrvään kunta	96	2 616	5 637
60840 Terveystalo Kuntaturva Oy/ Sysmä	96	1 893	4 176
90497 Sipoon kunta	94	6 510	11 769
90208 Kangasalan kaupunki	93	15 407	32 202
90260 Kolarin kunta	92	1 270	1 938
90686 Uusikaupunki	92	9 290	19 654
90545 Turun kaupunki	91	53 944	100 092
90362 Muuramen kunta	91	5 330	12 081
90426 Porvoon kaupunki	91	14 319	26 230
90644 Paimion-Sauvon kansanterveysyönkuntayhtymä	90	5 044	9 833
90743 Keski-Pohjanmaan sosiaali- ja terveystalukuntayhtymä Soite/ Terveystalut	89	22 164	41 317
90303 Lapinlahden kunta	89	4 581	9 562
90479 Sallan kunta	88	2 323	6 230
90301 Laitilan kaupunki	88	3 548	7 374
90762 Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalujen kuntayhtymä Kymsote/terveydenhuolto	86	49 804	93 185
90101 Alajärven kaupunki	86	7 219	15 879
90489 Seinäjoen kaupunki	86	23 227	47 544
90751 Perusturvakuntayhtymä Akseli/Terveystalut	86	8 445	17 249
60820 Terveystalo Oyj / Rantasalmi	85	1 449	2 884
90152 Helsingin kaupungin terveystalut	84	179 149	341 368
90677 Rauman kaupunki	84	14 039	27 317
90451 Raision kaupunki	84	11 901	26 151
90546 Pellon kunta	84	1 964	4 503
90390 Oulun kaupunki	84	56 526	104 696
90419 Pirkkalan kunta	84	8 817	18 469
90527 Taivalkosken kunta	84	2 755	8 258
90635 Hämeenlinnan kaupunki	83	24 139	47 336
90759 ESSOTE, Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalujen kuntayhtymä	83	22 257	42 123
60836 Keiturin Sote Oy	83	5 558	13 210
90736 Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä/perusterveydenhuolto	83	11 422	20 694
90731 Kuusiokuntien terveystalukuntayhtymä	83	11 077	25 552
90468 Rovaniemen kaupunki	82	16 350	27 000
90734 Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä/Päijät-Sote	82	59 107	116 659
90733 Kuntayhtymä Kaksineuvoinen/terveydenhuolto	81	8 419	18 867
90200 Kaarinan kaupunki	81	12 079	24 867
90332 Loviisan kaupunki	81	5 913	10 678

Lähde: Avohilmo-aineisto 25.3.2021



Besöksorsaker bland klienterna inom primärvårdens öppna sjukvård 2020

Högt blodtryck, infektion i övre luftvägarna och ryggvärk var fortfarande de vanligaste orsakerna till besök på en läkarmottagning

CENTRALA RÖN

- Omfattningen av registreringar om diagnoser och besöksorsaker har inte stigit jämfört med de två senaste åren.
- På 16 hälsovårdscentraler registrerades en diagnos vid mindre än 30 procent av besöken hos en läkare inom den öppna sjukvården.
- Läkarmottagningen besöktes oftast på grund av högt blodtryck, ryggsmärta och akut infektion i övre luftvägarna.
- De flesta besöken hos sjukskötare och hälsovårdare gällde upprätthållande av hälsovård eller förebyggande av sjukdom

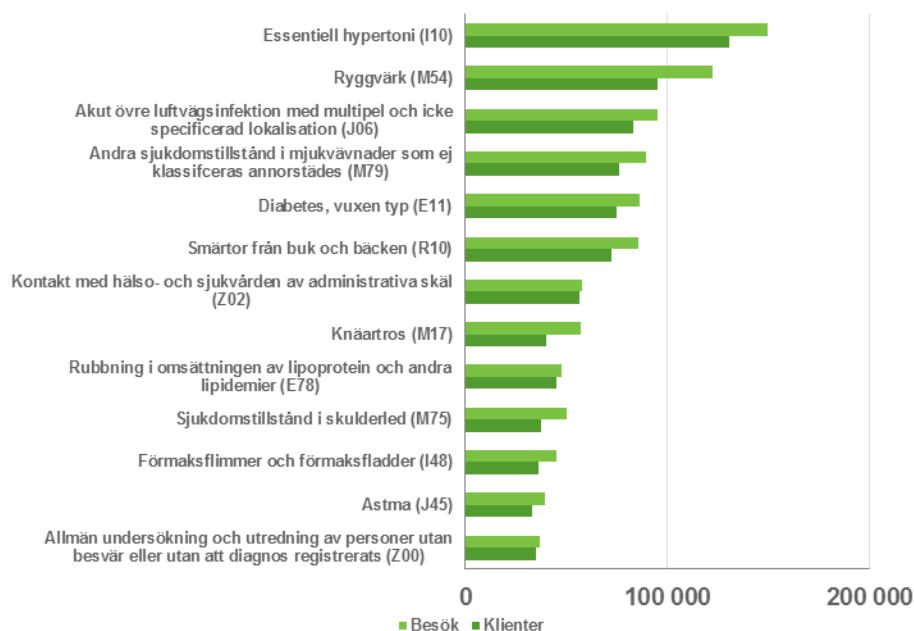
Antalet läkarbesök inom den öppna sjukvården var 4,9 miljoner 2020. Högt blodtryck, ryggvärk och akut infektion i övre luftvägarna var i likhet med 2019 de vanligaste diagnoserna som registrerades under besöken på läkarmottagningarna. Av alla enskilda registrerade diagnoser orsakade fraktur på underarmen i likhet med året innan de flesta besöken per klient 2020, i medeltal 1,6.

Antalet besök hos sjukskötare och hälsovårdare inom den öppna sjukvården var 4,3 miljoner 2020. Upprätthållande av hälsovård eller förebyggande av sjukdom var den vanligaste orsaken till besöken (ICPC-2-klassifikation av besöksorsak). I denna besöksorsaksklass ingår till exempel vaccinationsbesök. Statistikrapporten innehåller mer information om besöken inom primärvården.

På ungefär 11 procent av hälsovårdscentralerna var omfattningen av registreringar om diagnoser under 30 procent vid besök på läkarmottagningar inom den öppna sjukvården 2020 (registrering enligt ICPC-2 eller ICD-10). Invånarantalet på området av dessa hälsovårdscentraler omfattade knappt 3 procent av hela landets befolkning. På knappt en femtedel av hälsocentralerna (19 %) hade läkaren registrerat en diagnos vid över 85 procent av besöken.

På läkarmottagningen hade en diagnos (ICD-10-klassifikation) registrerats vid cirka 66 procent av besöken (65 % år 2019). Orsaken till besök hos sjukskötare eller hälsovårdare (ICPC-2-klassifikation) hade registrerats vid 59 procent av besöken (63 % år 2019).

Figur 1. De vanligaste diagnoserna enligt klassifikationen ICD-10 hos hälsocentralläkare inom den öppna sjukvården 2020, antal klienter och besök



Nora Hauhio

förnamn.efternamn@thl.fi

Tuuli Puroharju

förnamn.efternamn@thl.fi

Kaisa Mölläri

förnamn.efternamn@thl.fi

¹ Öppenvårdsbesöken inom primärvården och mun- och tandvården 2020. Statistikrapport 11/2021. THL